

EU-DELEGASJONEN, BRUSSEL
Saksbehandler: Ulla Hegg, miljøråd
14.6.2013

EUs årlige miljøkonferanse og -utstilling, Green Week, fant sted i Brussel i forrige uke med ca. 3000 deltakere tilstede. Årets tema var luft, jf. Kommisjonens pågående revisjon av strategi og regelverk på luftforurensingsområdet. Norge ved Miljøverndepartementet og EU-delegasjonen var tilstede under deler av programmet. Miljøverndepartementet hadde lyst ut to reisestipend som muliggjorde deltakelse fra Norges Astma- og Allergiforbund, samt for en norsk «miljøblogger»: <http://eco-logic-view.org/>.

Luftrevisjonen – mulige mål og virkemidler

Signaler fra Europakommisjonen under Green Week tyder på at høstens politikkforslag på luft ikke vil inneholde skjerpede mål for lokal luftkvalitet. Første prioritet vil være å håndtere den manglende etterlevelsen av eksisterende regelverk innen 2020, selv om dette er «foreldet» i den forstand at det ikke svarer til dagens kunnskap og faglige råd fra WHO.

Tanken er derimot å foreslå en timeplan for fastsetting av nye mål for luftkvalitet etter 2020, herunder mulige delmål for 2025 eller 2030 og en mer langsiktig visjon om at luften med tid skal ha «zero impact» på mennesker og miljø. For øvrig skal det legges frem en plan for revisjon av takdirektivet med basis i den reviderte Gøteborgprotokollen med nye tak fra 2025 eller 2030.

På virkemiddelsiden jobber Kommisjonen med forslag om å fremme krav til utslipp fra små forbrenningsanlegg (under 50 megawatt, ikke del av industriutslippsdirektivet) og med utvikling av økodesignkriterier for varmekjeler som bruker fast brensel. EU-regelverk som gjelder transport (ulike kjøretøystandarder, ikke-veigående kjøretøy) og landbruk gjennomgås nå også spesielt med tanke på potensialet for redusert luftforurensing. Utover dette vil mye av arbeidet med å håndtere luftforurensing fremover måtte skje i landene i et samspill mellom ulike myndighetsnivåer og sektorer - ventelig med en mer aktiv oppfølging og veiledning fra Kommisjonens side enn det som har vært tilfellet så langt.

Kort om de sentrale temaene på Green Week

- Kunnskapsgrunnlaget. På helseområdet har spesielt en ny WHO-rapport om luft og helse vært et viktig bakteppe for diskusjoner i Brussel denne våren: <http://www.euro.who.int/en/what-we-do/health-topics/environment-and-health/air-quality/publications/2013/review-of-evidence-on-health-aspects-of-air-pollution-revihaap>. Miljøbyrået EEA la nylig fram en ny rapport om utfordringer knyttet til måling, rapportering, overvåking og modellering av utslipp i byer som peker på behov for ytterligere styrking og harmonisering av systemer <http://www.eea.europa.eu/highlights/putting-clean-air-laws-in>. Det er også et fokus i EU på hvordan luftforurensing påvirker natur og økosystemer på måter som kan true mål om å stanse tapet av arts mangfold innen 2020.
- Styresett. Det er problemstillinger knyttet til at regionale og lokale myndigheter, som har ansvar for å sikre lokal luftkvalitet, ikke rår over alle relevant virkemidler og mangler kontroll med langtransportert luftforurensing. Dette vanskeliggjør målrettede og kostnadseffektive tiltak. Enkelte internasjonale nettverk ser ut til å jobbe for at byer bør bli et eget innsatsområde under FNs post-2015 agenda.

- Bydimensjonen. Sentrale vinklinger synes å være betydningen av arealplanlegging, bolig- og trafikkrelaterte spørsmål samt offentlig informasjon om lokal luftkvalitet med tanke på å påvirke eksponering, adferd og opinion.
- Koblinger mellom luft og klima. Det er et fokus på synergier mellom luft- og klimapolitikken, for eksempel gjennom satsingen på metan og svart karbon, men det er også viktig å motvirke at luft- og klimamål trekker i ulik retning. Noen ser en utfordring i at luftpolitikkforslaget skal legges frem før EUs klima- og energipolitikk fra 2020 tar form.
- Innovasjon, teknologi. Teknologeutvikling og innovasjon vil bety mye for utslipp fra kjøretøy, industri osv.. Kommisjonen vil ved fremleggelse av politikkforslaget synliggjøre de forretningsmuligheter som luftpolitikken kan skape i og utenfor Europa.

Green Week 2014

I 2014 vil være avfall og ressurseffektivitet være tema for Green Week.

Nedenfor følger en nærmere oppsummering av utvalgte «workshops» skrevet av informasjonsrådgiver Line Håland Aaltvedt og praktikant Magnus Utseth Christoffersen.

Paneldebatt torsdag 6. juni: «Cleaner air for Europe's youth»

Panel deltakere: Bas Eickhout, MEP (De Grønne). Medlem i komiteen for miljø, helse og matsikkerhet, Dr Gary Haq. Forsker tilknyttet Stockholm Environment Institute, gjesteforsker EC Joint Research Centre, Ulf Bjørnholm. Representant for DG Environment, Europakommisjonen.

Bas Eickhout

- Både helse og miljø påvirkes av luftkvalitet. F.eks finnes det ozon i luften som er skadelig for helsen, men det finnes også ozon som drivhusgass som er skadelig for miljøet. Dersom man klarer å redusere nivået av ozon, vil det være positivt for både helse og miljø.
- Europe 2020-strategien har vært positiv og det er gjort forbedringer, men fortsatt vei å gå, spesielt på tett befolkede steder hvor luftkvaliteten kan være svært dårlig.
- Veien å gå er ikke å drepe industrien, men snarere stimulere til innovasjon. Mange gjør business på luftrensing. Vi må komme opp med nye metoder for å rense luft og drive industri mer miljøvennlig.
- Europa i for stor grad avhengig av kullindustri. I diskusjonen om denne kan erstattes av fornybar energi eller atomenergi, er svaret helt klart fornybart. Pris kan være problem, men fornybar energi blir billigere. 100 prosent fornybart er mulig, men det må investeres i infrastruktur. Dersom det er vilje, er det mulig. Og satsing på fornybart vil skape nye jobber i land i økonomisk krise. Økte klimaambisjoner kan resultere i 6 millioner nye arbeidsplasser.
- Hvis folk reduserer energiforbruket, vil man også trenge mindre energi. Nok en grunn til at fornybart vil kunne dekke hele etterspørselen. Det bør satses på «energy efficiency».

Gary Haq

- Luftforurensing er «the silent killer». Ifølge WHO dør 1,3 millioner mennesker i verden prematurt som en følge av luftforurensing. Mennesker utsatt for luftforurensning reduserer livet med omtrent åtte måneder.

- Ikke bare direkte helseskadelig. Luftforurensing ødelegger også landbruk og avlinger, og påvirker derfor maten vi spiser.
- Historisk har vi kommet langt, fra den industrielle revolusjon og fram til i dag. Verstingeksempel: London-smogen.
- Den gang krevde folk forbedringer og endring. I dag stiller ikke folket samme krav til politikerne. Bevisstgjøring er ikke nok; vi vet at vi forurenses unødvendig mye, men gjør ikke noe med det. Folk sier de er grønne og for miljøvennlige tiltak, men oppførselen deres tilsier noe annet. Vi må ha på plass teknologi, infrastruktur og incentiver - men - det er også et stort individuelt ansvar for å endre oppførsel i mer miljøvennlig retning.
- I urbane strøk er transport største kilde til forurensing. Bør kunne være mulig for folk å kjøre kollektivt/sykle. Må legge til rette for dette og bevisstgjøre om gevinster.

Ulf Bjørnholm

- Hvorfor behandle miljø-/ klimaspørsmål på EU-nivå? Fordi det er et grenseoverskridende problem. Utslipp overalt – skal dette håndteres ordentlig må man ha på plass noen mekanismer over det nasjonale nivået. EU er således godt egnet; har allerede et godt regelverk på plass. Målet er å sørge for luftkvalitet som ikke gir risiko for helse.
- EUs plan (air pollution strategy) har foreløpig gitt gode resultater. Folk kjører mer; likevel er det totale utslippsnivået lavere.
- Men fortsatt vei å gå. Derfor bestemte Kommisjonen for to år siden at det eksisterende regelverket skal revideres. Alt evalueres på nytt: Hvor mange påvirkes av dårlig luft? Hvor mye har egentlig utslippene gått ned? Hva må man endre framover? I høst vil Kommisjonen presentere ny pakke med ny strategi og ny lovgivning. Perspektivet skal være 20-30 år fram i tid.
- Vanlige folk har en viktig rolle som konsumenter: må velge miljøvennlige produkter av leverandører som prioriterer grønne løsninger.
- Argument om at det er galt å jobbe mot industrien i land med økonomisk krise er feilslått. Forurensing er veldig dyrt i seg selv når man ser antallet personer som dør, blir lagt inn på sykehus eller har kostnader knyttet til medisiner, f.eks astmamedisin.
- Strenge utslippsgrenser for biler gjør en stor forskjell. Men fortsatt mye utslipp av helsefarlig bly. Nasjonale myndigheter bør belønne folk som kjører miljøvennlig.
- Behov for mer bevisstgjøring om hvordan luftforurensing påvirker helse og miljø - og økonomien. Prøver å utvide ordning med å miljømerke grønne produkter. USA ligger et hestehode foran Europa ved å opplyse i værmeldingene om luftforurensingsnivå. Media kan og bør gjøre mer. «Green week» er et tiltak som bidrar positivt.

Session 3.2 – “Global outlook on urban air quality: Lessons learned in partnership with friends of Europe”

Borgemesteren i Beijing, Wang Anshun, visepresident Martha Delgado Peralta i ICLEI (International Council for Local Environmental Initiatives), Borgemester Javier Maroto Aranzabal Vitoria-Gasteiz i Spania og Paul McLeavey fra EEA (European Environment Agency) var innledere. Shada Islam var moderator for sesjonen.

- Fra Peraltas innlegg kom det fram at Mexico by har slitt med dårlig luftkvalitet siden 90-tallet. En rekke tiltak som blant annet en bilfri dag i uken, dannelsen av en uavhengig kommisjon og utvikling av bærekraftig offentlig transport, har ført til at luftkvaliteten i Mexico by er betraktelig bedret.

- Borgemester Anshun vektla utfordringene og mulighetene Beijing står overfor og trakk fram at det finnes beviser på at den østlige delen av Kina har mye luftforurensing. Han hevdet blant annet at kinesiske myndigheter ønsket å redusere utslipp av sulfur dioksid med ti prosent.
- Borgemester Aranzabal i Vitoria-Gasteiz som var «grønn hovedstad» i 2012, vektla ulike tiltak som har blitt gjort for å bedre luftkvaliteten. Det ble blant annet nevnt tiltak for å informere innbyggerne, grønne områder, urban planlegging, offentlig transport, økt bruk av sykkel, samt nært samarbeid med industrien.
- Paul McAleavey fra EEA nevnte viktigheten av tilgjengelig informasjon om luftkvalitet og koblingen til sosiale medier og klimaforandringer.

Session 4.1 – “Only one air: Better indoor air for better health. In partnership with the Directorate-General for Health & Consumers, European Commission”

MEP Catherine Stihler, professor Matti Jantunen fra IAIAQ-prosjektet, Pawel Wargocki fra “Health Vent Project”, Marianne Stranger fra VITO og Myriam Tryjefaczka fra Camfil holdt innleggene.

Under denne sesjonen kom det blant annet fram at tiltak rettet mot røyking i offentligheten er noe av det som har sterkest effekt på kvaliteten i innendørsluft. I tillegg ble det lagt vekt på sammenhengen mellom utendørs- og innendørsluft og at utbygning av ventilasjonssystemer har en positiv effekt.

Mer informasjon:

Kommisjonens nettside for Green Week 2013 (inkludert webcasts): <http://ec.europa.eu/environment/greenweek/>

Miljøkommisærens tale ved åpningen av Green Week http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-13-504_en.htm